

Atomvapnet och neutraliteten

Atomvapnets avgörande betydelse och därmed dess nödvändighet för Sveriges försvar har under de senaste månaderna alltmer allmänt erkänts. Det har visat sig omöjligt att i längden blunda för ostridiga fakta, både för militärer och för konservativt inställda lekmän. Då den danska och den norska socialdemokratin med glädje tar emot stridsmedel som i händelse av behov kan utrustas med atomvapen och låter sin militär utbildas i bruket av dessa stridsmedel — under den självfallna förutsättningen att vid krig själva atomvapnen skall ställas till förfogande — är det inte gärna möjligt för de svenska partivännerna att helt framtida atomvapnen onödiga eller från försvarssynpunkt relativt ligkiltiga. Sverige kan inte värja sig utan dessa vapen, inte göra motstånd ens till dess vi kan få hjälp väster ifrån — vilket under alla förhållanden behövs — den sanningen kan inte längre undertryckas eller undvikas. Och såvida man håller på att vår utsikt att inte bli angripna till avsevärd del beror på styrkan av vårt försvar, måste också erkännas att atomvapen i svensk hand kan bli ett medel att undgå krig.

I denna situation har motståndet mot ett svenskt atomvapen, ytterst säkerligen grundat i optimism och tro på avspänning eller i halvt omedveten pacifism — utom hos kommunisterna, som går Rysslands ärenden — tvungits att arbeta med andra argument, andra motiv. Särskilt hävdar man att innehavet av atomvapen i och för sig skulle medföra risker för Sveriges neutralitet; vi skulle bli angripna som potentiella angripare.

En av deltagarna i radiodebatten för ett par veckor sedan tryckte starkt på den punkten. Svenska regeringen deklarerar visserligen sin vilja till fred, betonade han, men det gör också alla andra regeringar. Hur skall man kunna vara säker på att inte även ett svenskt atomvapen utnyttjas till angrepp och att dess tillvaro därför leder till ett slags preventivt krig mot Sverige? Viktigare är att socialdemokratiska tidningar är inne på samma tankegång. Senast skriver Morgon-Tidningen att vi kan bli utsatta för anfall just därför att vi är farliga, därför att vi har atombomber.

Hur står sig denna argumentation? Låt oss först slå fast att den utgår från atomvapnens ojämförliga betydelse. Det är därför att atomvapnen är så starka som de skulle

utgöra en fara för vår neutralitet. I mera allmänna termer framställd innebär tesen alltså att ett starkt försvar är farligt därför att det gör oss till farliga motståndare. Vi skall ha ett svagt försvar, det måste vara den underliggande, om också knappast till medvetandets tröskel nådda tanken, då bli vi inte angripna, ty då är vi ofarliga. Konsekvent genomfört är det resonemanget ett underkännande av hela vår försvarspolitik, av vårt försvar över huvud. Om man verkligen håller på satsen "ju svagare försvar, desto större säkerhet", bör man öppet och klart förkunna den — opinionen kommer snabbt att genomskåda sådana narraktigheter.

Denna invändning är tillräcklig, men vi skall för säkerhets skull fortsätta granskningen. De atomvapen det gäller att anskaffa för svensk räkning är av utpräglat defensiv natur. Svara inte på detta det gamla vanliga att någon klar skillnad inte kan göras mellan taktiska och strategiska atomvapen, mellan defensiva och offensiva vapen! Det svaret är lika riktigt och lika meningslöst som att säga att någon klar gräns inte finns mellan lätta och tunga stridsvagnar, mellan taktik och strategi, mellan småstater och stormakter. Skillnaden finns där, den är av den mest centrala betydelse, även om den inte kan anges med en siffra eller en formel. I försvarsdebatterna i Norge och Danmark för några dagar sedan framhölls denna självklara sak som grundläggande för den hållning till de nya vapnen som ovan berördes. Det samma sägs över hela världen — det är blott några svenska skribenter som genom en slarvig sats söker komma ifrån det uppenbara.

Lika viktigt är att den svenska regeringen och den svenska opinionen helt enkelt inte kan tänkas vilja ett angrepp. Det vet de socialdemokratiska tidningarna, och de vet också att en svensk styrelse med andra avsikter är otänkbar. Varför skall man då antyda att ett atomvapen i svensk hand vore ett möjligt, till och med rimligt skäl för ryssarna att angripa oss? Det är att på förhand ge våra potentiella angripare en förevändning, en motivering. Men dess bättre torde ryssarna inte bli lurade på den punkten. Det är tänkbart att de angriper oss en gång, men det är otänkbart att de gör det av fruktan för ett svenskt angrepp, så illa underrättade är de inte. En annan sak

är att ett ryskt angrepp mot Sverige — i likhet med vad som sägs vid alla ryska angrepp — kommer att motiveras som ett försvar mot det farliga och krigslystna Sveriges anfall eller anfallshot.

Även på ett annat sätt har några socialdemokratiska — för att inte tala om kommunistiska — tidningar sökt framställa atomvapnet som en fara för neutraliteten. De som kräver svenskt atomvapen ser detta som en metod att driva oss in i Atlantpakten, säger man.

Det är så galet som det kan vara. Dagens Nyheter har sedan tiden före Atlantpaktens tillkomst propagerat för att Sverige skulle gå in i en sådan demokratiernas försvarsorganisation. Vi anser det naturligtvis fortfarande. Därigenom skulle vi få den grad av trygghet som det är möjligt för oss att få. I händelse av krig vore vi försäkrade om bistånd av de demokratiska stormakterna, bland annat just ned atombomber.

Men när vi arbetar för ett svenskt atomvapen — vare sig genom egen tillverkning eller löfte om tillförsel utifrån — är det därför att enligt vår mening Sveriges läge kan bli hopplöst, om vi inte tillhör Atlantpakten och inte har eller kan få atomvapen. Det är samma tankegång som den engelske socialdemokraten John Strachey, förutvarande och sannolikt blivande försvarsminister, som något självklart framlade för kort tid sedan. Förmågan att klara sig i samtidens värld, skriver han, är "väsentligen beroende på förmågan att avskräcka en potentiell angripare... Och om detta är högeligen önskvärt för en medlem av en allians som Atlantpakten, är det en ofrånkomlig nödvändighet för en helt oberoende (alliansfri) stat. Men denna förmåga att avskräcka kan endast skapas genom innehavet av atomvapen." Kan inte också de svenska socialdemokraterna erkänna detta?